

**ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ
ΚΟΝΤΟΥ**

**ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ & ΕΘΙΜΑ
ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΣ πρ.ΚΑΤΩ ΚΑΝΙΑΝΗ
ΦΩΚΙΑΔΑΣ**

ΙΟΥΝΙΟΣ 2020

**ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ & ΕΘΙΜΑ
ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑ πρ. ΚΑΤΩ ΚΑΝΙΑΝΗ
ΦΩΚΙΑΔΑΣ**

του ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ ΚΟΝΤΟΥ
(γεννηθείς το 1929 απ' ότι θυμάμαι)

Αγαπητοί μου φίλοι, η εξιστόρηση όσων θυμάμαι από το πανέμορφο χωριό μου, εξάλλου έχουν περάσει πάρα πολλά χρόνια από τότε που έζησα εκεί παιδί και έτρεχα ξυπόλητος στα χωματένια δρομάκια του, ήταν ένα παλιό όνειρο μου, τόσο για να θυμηθούν οι παλιότεροι, αλλά και να γνωρίσουν λίγα πράγματα της εποχής μου, οι νεώτεροι.

Το πανέμορφο χωριό μου, ο Αποστολιάς, που παλιότερα λεγόταν Κάτω Κάνιανη, σύμφωνα με όσα λέγονται, έγινε οικισμός κάπου στα 1830, σα συνοικία της Άνω Κάνιανης, το σημερινό Οινοχώρι και μετονομάστηκε σε Αποστολιάς το 1927.

Το όνομα του λεγόταν ότι το πήρε από την εκκλησία των Αγίων Αποστόλων, αλλά επειδή από τα χαρτιά που υπάρχουν, η εκκλησία φτιάχτηκε το 1882 ή 1883, (με δωρεές όλων των κατοίκων Άνω και Κάτω Κάνιανης), δεν είναι αυτό σωστό. Σωστότερο και πιο αληθινό φαίνεται το όνομα να το πήρε από τα δύο αδέρφια Απόστολο και Ηλία, που είχαν το σημαντικότερο χάνι της περιοχής και οι διαβάτες έλεγαν «στο χάνι του Αποστόλη και του

Λια» και έτσι έμεινε το Αποστολιά.

Εγώ δεν πρόκειται να ξεχάσω ποτέ τα Χριστούγεννα. Ήταν η χαρά μου, όχι μόνο σε μένα αλλά και σε όλα τα παιδιά του χωριού.

Όπως τώρα τα παιδιά περιμένουν τα Χριστούγεννα ή την Πρωτοχρονιά, να τους φέρει το δώρο ο Άγιος Βασίλης , έτσι κι εμείς περιμέναμε τα Χριστούγεννα για να πάρουμε το δώρο μας, που ήταν η ουρήθρα του γουρουνιού, γιατί όλοι στο χωριό είχαν γουρούνια και μάλιστα κάνανε και πρωταθλητισμό για το ποιος θα είχε το μεγαλύτερο στις οκάδες.

Έτσι κι εγώ λοιπόν περίμενα την παραμονή των Χριστουγέννων να το σφάξουνε και να μου δώσουν την ουρήθρα του γουρουνιού. Την αδειάζαμε και την φουσκώναμε και γινόταν ένα μεγάλο μπαλόني. Της βάζαμε ένα μεγάλο σπάγκο και κάναμε φηγούρα ποιος έχει το μεγαλύτερο μπαλόني. Τρομάρα σε όποιον τύχαινε να του σπάσει.

Δε θα ξεχάσω που μια φορά, μου το τρύπησε ο καλύτερος φίλος μου, (ο Θεός να τον συγχωρέσει, γιατί δεν υπάρχει πια) κι εγώ του τρύπησα το κεφάλι με μια πέτρα!

Εγώ είχα το μπαλόνι πιο πολύ καιρό απ' όλους. Ποιό ήταν το κόλπο; Όταν ήταν ακόμη νωπό το πήγαινα κοντά στη φωτιά και αυτό ξεραινόταν κι έτσι δύσκολα τρυπούσε, αλλά αυτό το κόλπο δεν το έλεγα σε κανέναν.

Τώρα θα σας πω για τα γουρούνια.

Τα σφάζαν την παραμονή των Χριστουγέννων. Βγάζαν τα εντόσθια και τότε ρωτούσαμε αν θα κάνουμε καμιά τηγανιά; Όχι μας λέγαν οι μεγάλοι, γιατί νηστεύανε. Το γδέρνανε αμέσως. Έπρεπε να τεντώσουν το δέρμα. Βάζανε τέσσερα ξύλα και το τεντώνανε. Αυτό το δέρμα το κάνανε τσαρούχια. Σπάνια να είχε κανείς παπούτσια.

Τότε άρχιζε η επεξεργασία του κρέατος. Πρώτα βγάζανε όλο το

λίπος. Όταν το γουρούνι ήταν εκατό οκάδες οι τριάντα οκάδες ήταν λίπος. Βγάζανε το κρέας το ψαχνό κομμάτια μεγάλα που το λέγανε πασπαλά. Επειδή δεν είχαν ψυγεία όταν βράζανε το κρέας το βάζανε σε ένα κιούπι και του ρίχνανε από πάνω λίπος αυτό που λέγεται γλίνα και το σκέπαζε.

Αυτό γινόταν όπως είναι σήμερα το μπέικον.

Θυμάμαι το Μάρτη που έσκαβαν τα αμπέλια βγάζανε από αυτό το κρέας. Από το χοιρινό δεν πετούσαν τίποτα. Όταν βράζανε το λίπος από αυτό έβγαιναν κομμάτια που τα έλεγαν τσιγαρίθρες.

Τέτοια νοστιμιά δεν υπήρχε!

Εριχνες και αυγά, δάσε κι εμένα μπάρμπα!

Το έντερο του γουρουνιού το ψιλό το κάνανε λουκάνικα και το

χοντρό το κάνανε νοματιές με πορτοκάλι τριφτό και φλίδες λεμόνι μέσα, άλλο πράμα.

Άλλα Έθιμα του χωριού

Όταν γιόρταζε κανείς έπρεπε να πάνε να τον χαιρετήσουν οι συγχωριανοί. Δώρα δεν πήγαιναν στη γιορτή όχι γιατί δεν ήθελαν αλλά γιατί δεν είχαν. Εγώ δε θυμάμαι ποτέ όταν ερχόνταν να φέρνουν δώρο και έρχονταν να χαιρετήσουν μόνο άντρες. Ερχόνταν παρέες-παρέες, τελευταία, λέγανε θα πάμε στην Ασήμω τη μάνα μου, γιατί έφτιαχνε το καλύτερο κρασί.

Οι χωριανοί μας ήταν πανέξυπνοι. Επειδή δεν είχαν νερό να κάνουν περιβόλια, να βγάλουν πατάτες, φασόλια, γίγαντες, είχαν συναλλαγές με κατοίκους από την Τρέμισα, το Μαυρολιθάρι και τα άλλα χωριά της Ορεινής Παρνασσίδας.

Αυτοί δεν είχαν αμπέλια και θέλανε κρασί. Για αυτήν τη συναλλαγή θυμάμαι ερχόνταν στο χωριό το Σεπτέμβριο που ήταν έτοιμος ο μούστος. Η ανταλλαγή ήταν φασόλια, μήλα και καρύδια.

Επειδή δεν είχαν που να βάλουν το μούστο, όταν έσφαζαν ένα κατσίκι, το τομάρι το επεξεργάζονταν και κάνανε ένα ασκί. Αυτό ήταν ανάλογα με το σφαχτό. Έπαιρνε από δέκα οκάδες και πάνω. Βάζανε μέσα το μούστο και φεύγανε. Χαιρετούσαν λέγοντας καλή αντάμωση την άλλη χρονιά. Δε θα ξεχάσω ότι κάποτε ένας πονηρός Κανιανίτης έδωσε σε κάποιον μούστο νερωμένο κι όταν ήρθε η επόμενη χρονιά, ήρθε και πήρε μούστο από τον παππού μου τον Καδόγιαννο. Τότε ήρθε και έκανε παράπονο ο χωριανός που είχε πάρει το νερωμένο μούστο και του είπε ότι πέρσι είχε βάλει νερό στο μούστο. Ο παππούς μου, ήταν ο Γιώργος ο Μανούκος και είχε μεγάλο καλαμπούρι και για να μην τσακωθούν λοιπόν, του είπε αποκλείεται να σου το έκανε αυτό γιατί το νερό ήταν ακριβότερο από το μούστο.

Αυτό που θα σας πω είναι σαν καλαμπούρι αλλά είναι πραγματικότητα γιατί κάποιοι χωριανοί είχαν μάθει και είχαν κάνει αυτήν την πράξη πολλές φορές, δηλαδή στην ορεινή Παρνασσίδα είχαν κτηνοτροφία. Το καλοκαίρι τα ζωντανά, τα πηγαίνανε στα χωριά τους, Τρέμισα, Μαυρολιθάρι και το χειμώνα

έπρεπε να τα πάρουν και να κατέβουν σε μέρη που δεν είχε χιόνι. Περνάγανε απέναντι στην Παλιόραχη και συνέχιζαν για το σταθμό (του Μπράλου). Κάθε φορά που περνούσαν τους έλειπαν ένα ή δύο πρόβατα. Δε μπορούσαν να καταλάβουν τι γινόταν και γι' αυτό συνεννοούνταν να κατέβουν τρεις ή τέσσερις τσοπάνηδες μαζί. Πάλι τους έλειπαν. Δε μπορούσαν να καταλάβουν τι γινόταν. Μια μέρα είχαν μαζί τους ένα παιδάκι, κι αυτό έπεσε μέσα σε ένα λάκκο και πήγαν και το βγάλαν το παιδί. Έτσι κατάλαβαν τι κάνανε οι Κανιανήτες...

Έκαναν ένα λάκκο βαθύ κι από πάνω βάζαν ψιλές βέργες με φρέσκο χορτάρι. Όπως πέρναγε το κοπάδι, πήγαινε κανένα πρόβατο να φάει και έπεφτε μέσα. Έτσι έκλεβαν το κοπάδι. Τότε βγάλαν και έλεγαν «να προσέχετε τους Κανιανήτες (τα καλά παιδιά!!!!)».

Θυμάμαι όταν αρχίσαν τα μεταλλεία. Αρχίσαν από την Παλιοτάρατσα δίπλα στα σπίτια των Μανουκαίων. Εκεί είχαν κάνει ένα μεγάλο τούνελ και ρίχνανε φουρνέλα. Σειόταν όλο το χωριό και δημιουργούνταν ρωγμές στα σπίτια.

Πρώτη φορά είδαμε εμείς οι πιτσιρικάδες αυτοκίνητο.

Έρχονταν και φορτώνανε για να πάνε στην Ιτέα. Εμείς οι πιτσιρικάδες σκαφαλώναμε στην καρότσα και έτσι κρεμασμένοι πηγαίναμε μέχρι τα Παλιούρια.

Λόγω των ζημιών των σπιτιών, μεταφέρανε τα μεταλλεία στο βουνό Άγιος Βασίλης και το είχαν κάνει σε τρία επίπεδα.

Από το ένα κατέβαζαν τα ορυκτά στα Παλιούρια με βαγονέτα, ακόμη φαίνεται που ήταν οι ράγες. Στα Παλιούρια είχαν κάνει ένα κτίριο σαν λούκι που φορτώνανε τα αυτοκίνητα.

Εκεί στα μεταλλεία είχαν φέρει δύο ειδικούς από τη Μήλο. Ο ένας λεγόταν Μπαμπίλης και ο άλλος Μανώλαρος και ήταν ο υπεύθυνος για το φόρτωμα. Εκεί στα Παλιούρια του είχαν φτιάξει κι ένα σπίτι για να μένει.

Ο Μανώλαρος έφτιαχνε την Μεγάλη Βδομάδα τον Ιούδα. Είχε πάρει πουκάμισο, παντελόνι, κάλτσες κι ένα σκούφο. Τα γέμιζε με άχυρα και τα κρέμασε σε μια κολώνα δίπλα στην εκκλησία.

Τη Μεγάλη Παρασκευή όταν τελείωσε ο Επιτάφιος έβαλε φωτιά κι έκαψε τον Ιούδα. Αυτό ήταν το έθιμο της πατρίδας του. Όταν έτυχε να πάω στη Μήλο ρώτησα και πράγματι αυτό ήταν το έθιμό τους, να καίνε τον Ιούδα.

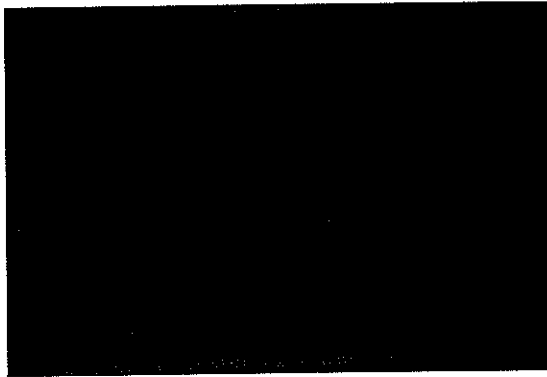
Στα μεταλλεία δούλευε πολύς κόσμος, από τα Καστέλια, το Οινοχώρι, το Σκλήθρο και τα άλλα χωριά. Τότε υπήρχε ένα σπιτάκι, εκεί που είναι το σπίτι του παπά-Θανάση και το πήρε ο Παναγιώτης Κολλήγας και το έκανε μαγαζάκι αλλά για λίγο διάστημα.

Μετά το πήρε ο Βελέντζας και το έκανε κρεσπωλείο και ψητοπωλείο. Κάθε Σάββατο και Κυριακή έψηναν αρνιά, κοντοσουβλία κι άγιος ο Θεός!

Έρχονταν από όλα τα χωριά. Μέχρι όργανα είχε και καταλαβαίνεις τι γινόταν!

Από το Γαρδίκι ερχόνταν δύο οργανοπαίχτες, ο ένας, ο Κατσαλύρας, έπαιζε κλαρίνο, και ο άλλος, ο Κωτούλας, νταούλι.

Ευτυχία μεγάλη στο χωριό. Έτσι ξεχνούσαν όλα τα προβλήματα. Εγώ από μικρός πάντα μου άρεσε να τους ακούω γιατί πολλά από αυτά μου χρειάστηκαν στην ζωή.

Τηλέφωνο τότε υπήρχε μόνο στο σχολείο. Κάποια μέρα χτυπάει το τηλέφωνο, το παίρνει ο δάσκαλος και μας λέει:

- Μας κήρυξε τον πόλεμο η Ιταλία...

Όταν ήταν κάποιο σημαντικό γεγονός έπρεπε να χτυπήσουν την καμπάνα της εκκλησίας, έτσι λοιπόν μου λέει ο δάσκαλος:

- Θεμιστοκλή πήγαινε να χτυπήσεις την καμπάνα!

Ενώ οι άλλοι έπρεπε να ειδοποιήσουν πόρτα - πόρτα ότι είχε γίνει γενική επιστράτευση.

Όταν ήρθαν στο σχολείο ήταν είκοσι άτομα για επιστράτευση. Αρχισαν να φεύγουν για το σταθμό του Μπράλου. Δε θα ξεχάσω ποτέ τα τραγούδια που λέγαν, τέτοια τραγούδια που εγώ σαν παιδί μόνο στους γάμους και στα πανηγύρια είχα ακούσει. Έρχονταν για το σταθμό από το Οινοχώρι, το Σκλήθρο και όλη την Ορεινή Παρνασσίδα και περνούσαν απέναντι στο Κυριάκι για το σταθμό και όλοι μαζί τραγουδούσαν.

Άρχισε ο πόλεμος. Το σχολείο σταμάτησε γιατί πήγε και ο δάσκαλος στον πόλεμο. Το χωριό περίμενε τον Ηλία με μεγάλη ανυπομονησία. Ήταν ο ταχυδρόμος που όταν ερχόταν στο χωριό σφύριζε με μια καραμούζα που κρατούσε για να τον ακούσουν όλοι και έτσι να πάρουν γράμμα ή ακόμα να δώσουν γράμμα. Δυστυχώς ήρθαν κακά χαμπέρια. Σκοτώθηκε ο Νίκος ο Χριστόπουλος ο άντρας της Καραμπετσογιωργίτσας. Αυτή τότε ήταν έγκυος. Άσχημα τα πράγματα. Αργότερα σκοτώθηκε κι ο Βαγγέλης Κουνούπης του Πέτρου και σε λίγο τραυματίας από κρουπαγήματα ο Ρούλιας ο Μπουρλούκης.

Τελείωσε ο πόλεμος και ήρθε η κατοχή. Το χωριό ερήμωσε, δουλειές δεν υπήρχαν, φτώχεια μεγάλη.

Οι Γερμανοί θέλανε τα ορυκτά που έβγαζαν από τα μεταλλεία. Ήρθε ένας Γερμανός και ύψωσε τη γερμανική σημαία στο μηχανοστάσιο. Αυτός λεγόταν Ρεξ. Αυτός βέβαια έμεινε για λίγο γιατί μετά ήρθε άλλος που τον έλεγαν Ριχάρδο. Όσο ήταν Γερμανός στο χωριό δεν πατούσε το πόδι του Ιταλός. Αυτοί ήταν στο Πουρναράκι και φυλούσαν την γέφυρα της Παπαδιάς

Το μεταλλείο δούλευε κι ο κόσμος έβγαζε το ψωμάκι του, αλλά ήρθε η καταστροφή. Οι αντάρτες καταστρέψαν όλα τα μηχανήματα.

Ο Ριχάρδος έμεινε στο σπίτι του Σολιόγιαννου και ήταν εκεί την ώρα που ήρθαν οι αντάρτες και κατέβασαν τη γερμανική σημαία και την ποδοπατούσαν. Ογδόντα χρόνια έχουν περάσει κι ακόμα βλέπω στα μάτια μου το βλέμμα του. Μόλις ανεβάζανε την ελληνική σημαία κάθονταν προσοχή και χαιρετούσε.

Ευτυχώς δε σκότωσαν οι αντάρτες το Ριχάρδο για χάρη του προέδρου του χωριού Παναγιώτη Κουνούπη.

Την άλλη μέρα ήρθαν οι γερμανοί, μαζεύτηκε το χωριό, μίλησε ένας Γερμανός βαθμοφόρος και είπε:

- Αυτά τα καταστρέψατε, ευτυχώς δεν πειράξατε τον Ριχάρδο.

Αλλά ότι καταστρέψατε δεν πρόκειται να ξαναφτιαχτεί.

Και πράγματι δεν ξανάγιναν ποτέ. Μετά άρχισαν να έρχονται οι Ιταλοί για πλιάτσικο.

Μια φορά ήρθαν δύο Ιταλοί στο χωριό και δε θα ξεχάσω το ένα παλικάρι, ήτανε δεν ήτανε είκοσι ετών που μιλούσε άπταιστα Ελληνικά και όταν τον ρώτησαν πως είναι δυνατόν να μιλάει τόσο καλά είπε πως ο πατέρας του ήταν καπνέμπορος που έπαιρνε καπνά από τη Ελλάδα και του τα είχε μάθει.

Πήγανε στα Μερμεραίικα και εμείς οι πιτσιρικάδες από κοντά στους Ιταλούς γιατί μας δίνανε καμιά γαλέτα. Από την Ανδριτσοκατερίνη αγοράσανε αυγά και δύο κότες. Η ώρα ήταν περασμένη και έφυγαν για να πάνε στον καταυλισμό τους, από το Μακρύ Χωράφι για Δεντροπούλι.

Όταν περνούσαν από το Μακρύ Χωράφι ήταν εκεί ένα κοπάδι πρόβατα. Ο Θύμιος ο Γεωργίου μαζί με τον Ανδρέα τον Ζαρλονίκο όταν είδαν τους Ιταλούς κρύφτηκαν και μόνο τα σκυλιά γάβγισαν τους Ιταλούς.

Όταν φτάσαν στο Δεντροπούλι εκεί που υπήρχε ένα εικονοστάσι σκότωσαν τον έναν Ιταλό, αυτό το όμορφο μικρό παλικάρι που ήξερε τα Ελληνικά. Τον άλλον τον τραυμάτισαν στο χέρι και πήγε στον καταυλισμό και τους ενημέρωσε για τον θάνατο του άλλου. Βέβαια είπε πως δεν είδε κανέναν παρά μόνο τα σκυλιά. Οι Ιταλοί κατάλαβαν και πήγαν και έπιασαν και τον Θύμιο και τον Αντρέα και άρχισαν να πυροβολάνε κοντά στο κοπάδι. Το χωριό ανάστατο έτρεχε να δει τι έγινε.

Ο Ζαρλοτάσος, ο Τάσος ο Κοτσιμπός, μου είπε να χτυπήσω την καμπάνα γιατί νομίζανε ότι ήταν κλέφτες στα πρόβατα. Ο Τάσος με ένα ξύλο στο χέρι και ο Βασίλης ο Κολίγας με ένα όπλο μόλις έφτασαν στη γωνία προς το γεφύρι συνάντησαν δύο Ιταλούς και ο Τάσος χτύπησε τον ένα με το ξύλο κι ο Ιταλός τον πυροβόλησε στο μάτι. Εγώ ήμουν τρία μέτρα μακριά και παρακολουθούσα που έτρεχε το αίμα του σαν πίδακας και αμέσως έτρεξα στο χωριό με τον Κολίγα. Ξοπίσω μας και τριάντα Ιταλοί. Πρόεδρος θυμάμαι ήταν ο Παναγιώτης ο Κουνούπης.

Σα πρόεδρο τον παραδεχόμουν γιατί και στους Γερμανούς και στους Ιταλούς έπαιξε μεγάλο ρόλο. Ο Ιταλός είπε στον πρόεδρο πως θα κάψουν το χωριό και ο πρόεδρος με έστειλε να ειδοποιήσω τον μπάρμπα-Πέτρο τον Κουνούπη, που ήξερε ιταλικά, για να συνεννοηθεί μαζί τους αλλά αυτός δεν ήρθε γιατί είχε σκοτωθεί λίγες μέρες πριν, από αυτούς ο γιός του ο Βαγγέλης στην Αλβανία. Πήγαινε μου λέει μαζί με τον Ιταλό αλλά τότε γύρισε ο Ιταλός και τον κλώτσησε. Από αυτό το χτύπημα τέλειωσε η ζωή του.

Πήγαμε στον αξιωματικό και συνεννοηθήκαμε, να μην κάψουν το χωριό, αφού είχε κρατούμενους τους δύο χωριανούς, το Θύμιο και τον Αντρέα με χειροπέδες. Ο αξιωματικός ήταν «καλός» και δεν έκαψε το χωριό, αλλά μετά από λίγες μέρες τους εκτέλεσε στο σταθμό του Μπράλου και ειδοποίησαν να πάνε να τους πάρουνε. Δε θα ξεχάσω που τους φέρανε στο χωριό με κουβέρτες πλημμυρισμένες στο αίμα. Το νεκροταφείο τότε ήταν κάτω από τους Αγίους Αποστόλους.

Όταν γινόταν ο πόλεμος στην Αλβανία, στο Πουρναράκι ήταν στρατός εγγλέζικος που φύλαγε τη γέφυρα της Παπαδιάς και όταν

ήρθαν οι Γερμανοί τους κυκλώσανε και όσοι δε σκοτώθηκαν γυρνούσαν στα χωριά. Η διαταγή ήταν όποιος περιθάλλει ή κρύψει Εγγλέζο είχε ποινή θανάτου.

Ο παππούς έκρυβε τρεις. Σε ένα χωράφι του στον Άγιο Βασίλη, κοντά στο νερό της φτελιάς, τους πήγαινε τρόφιμα με ένα γαϊδουράκι και με έστελνε εμένα με την πρόφαση ότι είναι εργάτες αυτοί για να μην γνωρίζω ότι ήταν Εγγλέζοι.

Ο ένας ήξερε Ελληνικά και μετά από δυο μήνες που γινόταν αυτή η δοσοληψία με τους δήθεν εργάτες ο παππούς δε με ξανάστειλε και όταν τον ρώτησα γιατί μου είπε ότι τελείωσαν οι εργάτες κι ότι αυτός είχε μείνει πολύ ευχαριστημένος.

Όταν φύγαν οι Εγγλέζοι τους κυνήγησαν οι Γερμανοί και θυμάμαι ότι μετά πήγαν οι χωριανοί και πήραν από τις σκηνές τους ότι είχαν: τρόφιμα, κονσέρβες, κουβέρτες και διάφορα άλλα. Το πανί από τις σκηνές το έκαναν φόρμες, ρούχα και διαφορά άλλα παντελόνια, βέβαια γίνονταν πάρα πολύ σκληρά ρούχα σχεδόν αλύγιστα.

Στα Καστέλια ασχολούνταν με καπνά και οικονομικός στέκονταν καλύτερα από όλα τα άλλα χωριά, έτσι αποφασίσανε τότε να βάλουν και οι Κανιανίτες καπνά τα οποία αποδείχθηκαν πολύ καλύτερα από τα Καστελιώτικα αλλά δυστυχώς όταν ήρθε ο έμπορας με την επιτροπή και την αστυνομία έφεραν τα καπνά εκεί που είναι το κοινοτικό γραφείο τώρα και τους έριξαν πετρέλαιο και τα έκαψαν. Μετά κατάλαβαν ότι ήταν δάκτυλος των Καστελιωτών.

Στο σταθμό του Μπράλου ήταν οι Ιταλοί τους οποίους διώζανε οι Γερμανοί και αυτοί γυρίζανε στα χωριά. Ο παππούς όπως και πολλοί άλλοι, πήρε δύο και τους έκρυψε.

Η κατοχή τελειώνει και έρχονται Εγγλέζοι και περνούσαν από τα χωριά. Στο δικό μας ήρθαν καμία δεκαπενταριά, άφησαν το αυτοκίνητο στα Παλιούρια και πήγαιναν σαν σε παρέλαση φορώντας φούστες γιατί ήταν Σκωτσέζοι. Έφεραν μαζί τους και την γκάντα και όταν έφτασαν στο κοινοτικό γραφείο μαζεύτηκε κόσμος, άντρες και γυναίκες και μια γυναίκα ρώτησε τι είναι αυτοί όλοι; Στρατιώτες; Αλλά με φούστες; πως γίνεται! Μάλλον παλιοπου...νες είναι, τις έχω ξαναδεί εγώ όταν πήγα στη Λαμία!

Στην κατοχή χάσαμε καλούς ανθρώπους: τον Ευθύμιο Καλέμιτο δάσκαλο, το Θανάση Ιωάννου Γαλάνη αρχιφύλακα στην αστυνομία, τον Κώστα Αλεξάνδρου Γαλάνη και μαζί με τους τρεις αυτούς και ο Ευθύμης Καψής (ο δάσκαλος) ο μόνος που γλύτωσε την εκτέλεση. Για μένα ο Καψής ήταν πολύ σπουδαίος και σημαντικός γιατί με συμβούλεψε.

Τότε επειδή ο κόσμος ήταν πιστός και πολύ θρησκευόμενος, έκαναν προσευχές για να βρέξει γιατί υπήρχε μεγάλη ανομβρία και παρουσιάστηκε στα χωριά ένας καλόγερος με μια εικόνα του Αγίου Πολυκάρπου. Έτσι πήγαμε και την πήραμε με τη σειρά μας από το Γαρδίκι στο δικό μας το χωρίο, ο παπάς την κρατούσε, οι χωριανοί ακολουθούσαν κι εγώ είχα το θυμιατό. Όταν φτάσαμε στην Παλιοτάρατσα, έρχονται με μια μοτοσικλέτα δύο Γερμανοί, εγώ που ήμουν κοντά στον καλόγερο είδα ότι όταν τους είδε έβγαλε από τη ζώνη ένα πιστόλι που είχε και το έκρυψε στα πουρνάρια και αφού μας προσπέρασαν το πήρε και πήγαμε κατευθείαν στην εκκλησία όπου έκανε τρισάγιο.

Το βράδυ ο καλόγερος φιλοξενήθηκε σε ένα σπίτι, όποιος ξέρει

ας το πει. Εγώ δεν θα μαρτυρήσω ποιο!

Είχα πει στον παππού μου ότι ο καλόγερος είχε πιστόλι κι εκείνος μου είπε να κλείσω το στόμα μου να μην το γνωρίζει κανείς. Μετά από λίγες ημέρες μάθαμε ότι εκτέλεσαν τους τρεις που είχαν πάρει από το χωριό και που τελικά γλίτωσε ο Καψής.

Πέρασε καιρός και φέρνανε από την Αθήνα ανθρώπους που τους κατηγορούσαν ως αντιφρονούντες σύμφωνα με τις ιδεοληψίες τους.

Ο καλόγερος ήταν αρχηγός των ανταρτών. Τους αντιφρονούντες ήθελαν να τους βάλουν στην εκκλησία κι επειδή τα κλειδιά τα είχε ο Αποστόλης ο Κόντος, έστειλαν εμένα να τα πάρω. Τότε κατάλαβα ότι ο καλόγερος ήταν ο αρχηγός τους και τον είχαν βάλει να εκδικηθεί για τα παλικάρια που πήγαν άδικα.

Οι συγχωριανοί ήταν άνθρωποι αγνοί και φιλότιμοι και βοηθούσαν ο ένας τον άλλον. Θυμάμαι, όταν είχαν κλέψει το βόδι του Βελέντζα, το βόδι που χρησιμοποιούσαν για να οργώνουν τα χωράφια, αφού δεν υπήρχαν τρακτέρ. Σκέψου χωρίς βόδι, ο άνθρωπος θα πεινούσε.

Αντάμωναν στο Καλιγωμένο Αλώνι που ήταν μέρος συνάντησης για τον παππού μου το Γιάννη τον Καδόγιαννο, το Γιώργο τον Μανούκο, το Βασίλη το Ρούλια, το Γιώργο τον Κολίγα και τον Καραπιπέρη. Συζητούσαν για το κακό που είχε πάθει ο Βελέντζας και πήραν ομόφωνα την απόφαση, την Κυριακή να πουν στον παπά να βγάλει δίσκο στην εκκλησία για να αγοράσουν βόδι για τον Βελέντζα πράγμα που έτσι κι έγινε, μαζί με τα χρήματα που μάζεψαν και τη δεύτερη Κυριακή.

Πρωθυπουργός της Ελλάδας ήταν ο Μεταξάς. Είχε μια οργάνωση όπως είναι οι σημερινοί πρόσκοποι. Λεγόταν οργάνωση ΕΟΝ (Ελληνική Οργάνωση Νεολαίας). Μας έφεραν στο χωριό, ένα μπλε σορτσάκι, ένα μπλουζάκι κι ένα μπερέ με τα κεφαλαία γράμματα ΕΟΝ για τα παιδιά που θα έκαναν παρέλαση στις 8 Μαΐου στη γιορτή του Οδυσσέα Ανδρούτσου στη Γραβιά, με ομαδάρχη το Βασίλη Κολίγα. Ο ομαδάρχης μας μάθαινε βηματισμό στο Καλιγωμένο Αλώνι και μας παρακολουθούσαν ο παππούς μου και κάποιοι άλλοι.

Όταν ρώτησα τον παππού μου γιατί τον έλεγαν Καδόγιαννο μου είπε ότι το Σεπτέμβρη που μάζευαν τα σταφύλια και έκαναν το μούστο αυτός είχε φτιάξει μία κάδη που έπαιρνε χίλιες οκάδες κι έτσι από τότε τον αποκαλούσαν οι συγχωριανοί του Καδόγιαννο.

Ομοίως ρώτησα και για το όνομα του Καραπιπέρη, αλλά μου είπε ρώτα τον ίδιον κι αυτός μου είπε πως κάποτε είχα πάρει σπόρο για πιπέρια και αυτός έγινε ο μεγαλύτερος από όλες τις πιπεριές και έτσι μου έδωσαν αυτό το όνομα.

Πάντα μου άρεσε να ρωτάω και να μαθαίνω.

Έτσι ρώτησα και το Γιώργο το Μανούκο για να μάθω από που πήρε το όνομά του ο Βελέντζας και αυτός επειδή ήταν καλαμπουρτζής μου είπε πως επειδή τότε φτιάχνανε βελέντζες, όπως τώρα τις κουβέρτες, μόνο που αυτές ήταν κοντές και ή τα ποδάρια θα ήταν ακάλυπτα ή το κεφάλι.

Αυτές είναι από τις καλύτερες αναμνήσεις από το χωριό, που έχω να θυμάμαι.

Θυμάμαι, ακόμα, σα μικρό παιδί εννέα δέκα, περίπου ετών, που ήρθαν τα πρώτα φορτηγά στο χωριό κι εγώ τρελαινόμουν να

κρεμιέμαι πάνω τους.

Θυμάμαι επίσης, όταν πήγαμε με τα πόδια στην Γραβιά για τη γιορτή «Το Χάνι της Γραβιάς» κι εγώ φορούσα τη στολή με τη σφραγίδα της ΕΟΝ.

Θυμάμαι οι παππούδες και οι άντρες στο χωριό είχαν μεγάλη ταλαιπωρία. Όμως και οι μανάδες δεν ήταν σε καλύτερη θέση γιατί πολλές ήταν και γυναίκα και άντρας αφού ακολουθούσαν τους άντρες σε όλες τις δουλειές και στα χωράφια. Όταν τελείωνε και επέστρεφε στο σπίτι κατάκοπη από τις δύσκολες δουλειές του χωραφιού, έπρεπε να ετοιμάσει τα πάντα, παιδιά, φαγητό, πλύσιμο και ό,τι άλλες εργασίες ήταν να γίνουν και για την επόμενη ημέρα ακόμη. Κι όλα αυτά αγόγγυστα ενώ ο άντρας πήγαινε στο καφενείο για κανένα τσίπουρο.

Δε θα ξεχάσω τρεις εγκύους που ήταν στα χωράφια μέχρι τη στιγμή που θα γεννούσαν και πολλές φορές τύχαινε να σπάσουν κιόλας τα νερά εκεί. Γυρνούσαν καβάλα στο μουλάρι στο χωριό κι αν γεννούσαν αμέσως ήταν χαρά Θεού. Κάποιες φορές όμως αργούσαν να γεννήσουν ακόμη και για μέρες.

Δε θα ξεχάσω τρεις εγκύους που ήταν στα χωράφια μέχρι τη στιγμή που θα γεννούσαν και πολλές φορές τύχαινε να σπάσουν κιόλας τα νερά εκεί. Γυρνούσαν καβάλα στο μουλάρι στο χωριό κι αν γεννούσαν αμέσως ήταν χαρά Θεού. Κάποιες φορές όμως αργούσαν να γεννήσουν ακόμη και για μέρες.

Αυτή που τις ξεγεννούσε ήταν η Κεφαλομαρία, πρακτική μαία που αν η γέννα ήταν δύσκολη, η μάνα μου με έστελνε και διάβαζα την Αγία Επιστολή μέχρι να γεννήσει η λεχώνα. Θυμάμαι τελευταία φορά που διάβασα την Αγία Επιστολή σε γέννα ήταν στην γέννα του Γιάννη του Καδόγιαννου.

Τώρα θα σας πω ένα ακόμα γεγονός.

Οι Γερμανοί είναι στα Καστέλια. Είχαν θερίσει τα στάρια και οι Γερμανοί θελαν να τους πάνε σιτάρι οι χωριανοί αλλά οι χωριανοί αρνήθηκαν και τότε απείλησαν οι Γερμανοί πως θα κάψουν το χωριό ολάκερο. Άρχισαν να τους ρίχνουν με τα πυροβόλα οβίδες που εσκάγανε γύρω από το χωριό. Μάλιστα μία από αυτές έτυχε να πέσει μέσα στο χωριό και τότε όλοι οι κάτοικοι αναστατοι και φοβισμένοι έτρεχαν να κρυφτούν.

Η μάνα μου πήγε στην αδερφή της την Αθηνά, του Τσαπάγια τη γυναίκα.

Η μάνα μου η Ασήμω και η Αθηνά ήταν κόρες του Γιάννη του Γαλάνη του Καδά.

Η Αθηνά τότε ήταν έγκυος και όταν την ειδοποίησε η Ασήμω για να φύγουν από το χωριό, έξεψαν σε ένα μολάρι ένα τσουβάλι αλεύρι γύρω στις 50 οκάδες. Πήγαν στην γέφυρα του Αποστολιά εκεί είχαν ένα χωράφι με ένα πλάτανο και κατέβασαν το τσουβάλι με το αλεύρι. Ήμασταν πέντε παιδιά θυμάμαι, δύο της Ασήμω και τρία της Αθηνάς.

Το βράδυ κοιμηθήκαμε εκεί και το πρωί η θεία η Αθηνά είχε γεννήσει ένα κοριτσάκι χωρίς να το καταλάβουμε. Το κοριτσάκι το ονόμασαν Τασία.

Αυτές ήταν οι δυναμικές γυναίκες του χωριού με υπερφυσικές δυνάμεις, πλάσματα του Θεού χαρισματικά, γεννημένες για τα δύσκολα.

Η συνταγή και γι' αυτό, ήταν πλούσιμο με χαμομήλι και αλατόνερο.

Για ενέσεις: η Καραμπιτσογιωργίτσα και ο Ζαρλόγιαννος ο οποίος έκανε και χειρουργικές επεμβάσεις. Όταν μια φορά είχα ένα πρήξιμο στο χέρι με πήγε η μάνα μου σε αυτόν και με ένα μυτερό πράμα σα νυστέρι, που για αποστείρωση το έβαλε στη φωτιά για να κοκκινίσει, με τρύπησε και πετάχτηκε το πύον . Αυτός ασχολούνταν και με τα λεγόμενα λιθοπατήματα, δηλαδή τους τραυματισμούς που είχαν όλοι όσοι δε φορούσαν καθόλου στα πόδια τους παπούτσια ή γουρουνοτσάρουχα.

Για πληγές που αιμορραγούσαν το φάρμακο ήταν το κάτουρο ή γκαβαλίνα από άλογο ή καπνός από το τσιγάρο. Αν το πεις σε κανέναν σημερινό γιατρό θα σου πει πως είσαι τρελός ή στην καλύτερη πως θα πάθεις τέτανο. Εγώ με τόσες πετριές δε θυμάμαι να έπαθα ποτέ τέτανο.

Στο χωριό όλοι ήταν εργατικοί.

Σπέρνανε καπνό αλλά τους το απαγορέψανε.

Βρήκαν τότε ένα τρόπο να μαζεύουν σπάρτα.

Η θεία μου η Αθηνά.

Γιατροί στο χωριό, όπως καταλαβαίνετε δεν υπήρχαν, μόνο πρακτικοί και για όλες τις ειδικότητες. Η Κεφαλομαρία, ξεγεννούσε, η Καρατζάνου για τις αμυγδαλές. Θυμάμαι είχε πρηστεί ο λαιμός μου και με πήγε η μάνα μου στην Καρατζάνου κι αυτή έβαλε το δάκτυλό της στο μέλι και μετά στη στάχτη και κατευθείαν στο λαιμό μου βαθιά. Το έστριψε και πετάχτηκε το πύον. Η συνταγή της για τη συνέχεια ήταν πλύσιμο με χαμομήλι και αλατόνερο. Ο Ρούλιας ο Μήτρος, οδοντίατρος με μια λαβίδα σαν πένσα και με αυτήν έβγαζε τα δόντια.

Η MANA ήρωας βουβός. Το έργο της τεράστιο. Πως να συγκριθούν και να βαθμολογηθούν;

Εγώ που έχω πάει μέχρι την τρίτη δημοτικού θα έδινα 80% στη γυναίκα και 20% στον άντρα (γιατί ήταν και μερικοί που βοηθούσαν).

Οι γάμοι στο χωριό από όσα θυμάμαι γίνονταν ως εξής:

Ετοίμαζαν τα προικιά και τα έβαζαν σε έκθεση για να τα βλέπει όλο το χωριό και όταν έρχονταν οι συμπεθέροι την Πέμπτη πριν το γάμο να πάρουν τα προικιά, έβαζαν ένα αρσενικό παιδί από πάνω για να κάνει και το ζευγάρι αρσενικά παιδιά. Δε θα ξεχάσω όταν ήμουν μικρό παιδάκι κι εγώ με ανέβασαν πάνω στα προικιά. Όμως οι συμπεθέροι έπρεπε να μιλήσουν και για την άλλη προίκα, όχι το ρουχισμό μόνο, λες και γινόταν αγοραπωλησία.

Έγραφαν για όλα αυτά που είχαν συμφωνήσει προφορικά στρέμματα χωράφια, ζωντανά, μουλάρια και αν ξεχνούσε τα μετρητά που ήταν ας πούμε πέντε χιλιάδες τότε έπρεπε να τα φέρει και να τα μετρήσει μπροστά στους χωριανούς.

Βέβαια ο γάμος ήταν πάντα ένα ευχάριστο γεγονός.

Πήγαιναν πίσω στον Άγιο Ταξιάρχη το Γαρδικιώτικο και μαζεύαν τόνους σπάρτα και από αυτά έβγαζαν μαλλί.

Η επεξεργασία του μαλλιού ήταν η εξής: το βάζαν σε ένα μεγάλο καζάνι που έπαιρνε 40-50 οκάδες νερό, που το στήνανε δίπλα στο ποτάμι στον Αποστολιά και το βράζανε. Έπειτα από δύο μέρες στο νερό το ξεφλουδίζανε και με ένα μεγάλο κόπανο που είχαν, το χτυπούσαν και αυτό γινόταν σα μαλλί.

Από αυτό φτιάχνανε χρανάκια, κιλίμια για να τα στρώνουν να πατάνε, καλύμματα ακόμα και τριχιές και σπάγκους. Η δουλειά αυτή όπως καταλαβαίνετε ήταν πάρα πολύ δύσκολη και την έκαναν οι γυναίκες και παρά τη δυσκολία δε θεωρούνταν ποτέ ήρωες. Αντίθετα οι άντρες που πήγαιναν στο στρατό θεωρούνταν ήρωες χωρίς δεύτερη κουβέντα.

Τι να πει όμως κανείς για τις κηδείες;

Είχαν κι εκεί έθιμα.

Βάζανε στο στόμα του νεκρού ένα τάλιρο, όχι για να περάσει τα διόδια της Μαλακάσας αλλά για να πληρώσει το βαρκάρι που θα τον περνούσε από τις πύλες του Άδη. Ακόμη του έβαζαν κυδόνια, μήλα, που για μας τους πισσιρικάδες ήταν μια λιχουδιά που σίγουρα θα θέλαμε να τη δώσουν σε εμάς κι όχι σε αυτούς.

Πάντα στο χωριό βρισκανε λύσεις για όλα. Ο παππούς μου ο Καδόγιαννος είχε ένα πιστόλι που το πήρε ο γιός του ο Γιώργης και από λάθος πυροβόλησε τον Λιαροκάπη και τον τραυμάτισε. Αμέσως τον πήγαν στη Λαμία χωρίς να γίνει καμιά φασαρία.

Το Καλιγωμένο Αλώνι ήταν στο χωριό το σημείο συνάντησης για όλους τους χωριανούς. Εκεί συζητούσαν για τα προβλήματα, τις σοδειές τους κι όλα τα νέα. Η φτώχεια ήταν τόσο μεγάλη και οι σοδειές τους και οι οκάδες που έβγαζε ο καθένας αλλά και η αξία που είχαν αυτές τότε και αφορούσε μάλιστα όλο το χρόνο, δεν υπερέβαινε τις πέντε χιλιάδες ευρώ σημερινά λεφτά κι όμως πάντα δόξαζαν το Θεό, πράγμα που σήμερα δε το κάνει κανείς όσα χρήμα-

τα και αν κερδίζει.

Τι να πει κανείς; Αγνότητα στην ψυχή και ευγνωμοσύνη για το καθετί.

Αλλά από τη δύσκολη αλλά χαρούμενη ζωή που περνούσα με αγάπες, χαρές αλλά και δυσκολίες, ήρθε η μεγάλη λύπη για μένα.

Ήρθε η ώρα του σχολείου.

Μα μόλις άρχισα το σχολείο, ο δάσκαλος μας έφυγε για την Αλβανία.

Λίγα πράγματα προλάβαμε αφού όταν γύρισε είχε τελειώσει η σχολική χρονιά. Πόσα να μάθεις;

Όλοι κι όλοι τέσσερα αγόρια και πέντε κορίτσια κι όταν στο τέλος έπρεπε να πάρουμε τα ενδεικτικά, με όσα είχαμε μάθει και όσα είχαμε τραβήξει κιόλας αφού μας έδερνε για τις αταξίες με βέργες από κορομηλιά (πέντε βουρδουλιές σε κάθε χέρι) και με φώναξε με το όνομά μου, παρουσιάστηκα μπροστά του, μου έδωσε το ενδεικτικό κι εγώ το έσκισα. Δεν είχα μάθει τόσα ώστε να το αξίζω. Αμέσως ενημέρωσε τη μάνα μου λέγοντας πως θα μου δώσει άλλο απολυτήριο αλλά τον βεβαίωσα πως θα το σκίσω κι

αυτό γι' αυτό καλά θα έκανε να μην χαλάσει άλλο χαρτί.

Τώρα αρχίζουν τα δράματα γιατί ενώ περιμένανε καλύτερες μέρες ήρθαν τόσο άσχημες και αυτοί οι πολύ αγαπημένοι χωριανοί έφτασαν να μισιούνται. Αυτό συνέβη γιατί ήρθε μια οργάνωση από τη Αμερική που λεγόταν «Ούνδρα» και είχε φέρει στο χωριό κάτι ρούχα παρδαλά, τρόφιμα, κονσέρβες και δύο μουλάρια. Αυτά τα μοίρασαν αυτοί που έκαναν κουμάντο όχι δίκαια και άρχισε το μίσος. Οι χωριανοί χωρίστηκαν σε δύο κόμματα και κατάφεραν στο τέλος να καίει ο ένας το σπίτι του άλλου. Μίσος πολύ...

Το ένα μουλάρι το είχε πάρει ο Καλέμος και το μουλάρι κάποια φορά τον χτύπησε στο μάτι και τυφλώθηκε.

Κάθε μέρα και χειρότερα στο χωριό. Οι αντάρτες κατέβαιναν για τρόφιμα στο χωριό. Ο στρατός προσπαθούσε να τους κυνηγήσει. Είχαν ήδη αρχίσει και το παιδομάζωμα. Γι' αυτό θα σας πω αργότερα πως γλύτωσε το χωριό.

Άρχισε το κράτος με τον τρόπο του, να διώχνει τον κόσμο από τα χωριά, αφού δεν είχαν δουλειές. Αφού έδωξαν όλους από την ορεινή Παρνασσίδα, εγώ έχω φύγει και μένω στον Μπράλο.

Τότε πήγε ο στρατός στο χωριό και τους μάζεψε για να τους πει ότι σε μισή ώρα έπρεπε να το εγκαταλείψουν. Τότε ο Ζαχαρής ο Κοτσιμπός είπε στον αξιωματικό ότι θα έπρεπε να πάρουν κάποια πράγματα προτού να φύγουν. Ο αξιωματικός χωρίς να χάσει λεπτό βγάζει το περιστροφικό και τον εκτέλεσε.

Ο παππούς μου και ο πατέρας μου φύγαν και ήρθαν στον Μπράλο μην προλαβαίνοντας να πάρουν τίποτα.

Στο Μπράλο, στα Καστέλια, στη Γραβιά, στη Λαμιά, εκεί έτρεξαν να σωθούν οι νέοι πρόσφυγες. Το χωριό το κατάκλεψαν και δεν άφησαν τίποτα όρθιο.

Όταν μετά από λίγο καιρό επέστρεψαν κάποιοι δικοί μου, στο χωριό, έψαξαν μήπως βρουν σε κάνα ντουλάπι φωτογραφίες αλλά δε βρήκαν καμιά. Η μάνα μου είχε πεθάνει και δε μπόρεσα μέχρι σήμερα να βρω κανέναν που να έχει φωτογραφία με τη μάνα μου.

Καμιά ανάμνηση δεν έχω από κείνη...

Βέβαια ούτε φωτογραφία ταυτότητας από το υπουργείο βρήκα, γιατί δε βγάζαν όλοι ταυτότητες. Έψαξα παντού. Αλλά τίποτα...

Αχ αυτή η μάνα μου!!!

Φωτογραφία μόνο στο μυαλό και την καρδιά. Τότε βρήκα την ευκαιρία με τον παππού μου να μάθω πολλά πράγματα. Στο χωριό υπήρχαν καλοί και κακοί αλλά όλοι είχαν μυαλό και με προσπάθεια έβρισκαν πάντα την καλύτερη λύση.

- Παππού, πες μου την υπόθεση του Κουφομήτρου, με τον νονό μου τον Βασίλη το Ρούλια.

- Είχαν φέρει έναν από τη Μήλο που τον έλεγαν Μπαμπίλη. Αυτός ήταν νοικάρης του Ρούλια. Κάποιοι από το χωριό καλώς ή κακώς είπαν στον Κουφομήτρο ότι ο Μπαμπίλης πείραξε την κόρη του την Κωνσταντίνα και τότε έγινε το κακό.

- Πήγε στο σπίτι του Ρούλια για να τον βρει αλλά δεν ήταν εκεί και προσπάθησαν να τον διώξουν αλλά δεν τα κατάφεραν και τότε ο Κουφομήτρος έβγαλε ένα μαχαίρι και μαχαίρωσε το Ρούλια με επτά μαχαιριές.

- Τον πήγαν στο νοσοκομείο στη Λαμία ευτυχώς και έγινε καλά.

Κανένας δεν κινήγησε ποινικά τον Κουφομήτρο αλλά έγινε δικαστήριο κι έπρεπε να πληρώσει τα έξοδα νοσηλείας αλλιώς πήγαινε φυλακή.

- Το χωριό προσφέρθηκε να μαζέψει τα λεφτά αλλά δε συμφώνησαν όλοι. Η λογική του τι θα γίνουν τα παιδιά του (είχε έξι παιδιά) τους συγκινούσε όλους κι έτσι μάζεψαν τα λεφτά και βγήκε από τη φυλακή. Μεγάλωσε τα παιδιά του, που έγιναν κι αυτά με τη σειρά τους εξαιρετικά.

Ο παππούς μου είχε μια αδερφή, την Τασία, που την φώναζαν Τάκαινα. Για μένα ήταν σα γιαγιά αφού η δική μου γιαγιά από τη μάνα μου, είχε πεθάνει όπως και η γιαγιά μου από τον πατέρα μου, επίσης. Οι συζητήσεις με τον παππού ατέλειωτες. Πάντοτε να μαθαίνω και κάποιες φορές εξομολογητικές.

Μου είπε για μια φορά που έκλεψαν μια γουρούνα και την έσφαξαν και μοίρασαν το κρέας της. Πράξη «ενάρετη». Η αξία της γουρούνας ήταν πεντακόσιες δραχμές. Πήγε στα Καστέλια και βρήκε αυτόν που του είχε κλέψει τη γουρούνα. Κάτι τον έτρωγε. Δίνοντάς του τις πεντακόσιες σαν δανεικά που ήθελε να του επιστρέψει εκείνος δεν τα δέχτηκε. Στο τέλος του είπε για τη γουρούνα και αυτός του είπε πως θα δεχόταν τα χρήματα μόνο αν του έλεγε ποιοι άλλοι ήταν μαζί του στην κλεψιά.

Ο παππούς απάντησε πως κλέφτης μπορεί να ήταν αλλά όχι ρουφιάνος και προδότης.

Ήμουν φαντάρος στη Λάρισα θυμάμαι όταν ένα τεχνικό συνεργείο ήρθε στο χωριό μαζί με έναν υδρολόγο, γιατί το μεγαλύτερο πρόβλημα ήταν το νερό.

Για να πάρουν νερό έπρεπε να πάνε στα σύνορα με το Γαρδικί όπου εκεί ήταν μια πηγή, στη ρίζα ενός πλάτανου που τον έλεγαν «του Πετώνα ο πλάτανος». Φορτώνονταν με βαρέλες το λιγότερο δέκα οκάδες στην πλάτη και πήγαιναν όλο το δρόμο (το λιγότερο πέντε χιλιόμετρα).

Δεν είχα δει μια φορά έναν άντρα να πάει για νερό. Όλο γυναίκες.

Ανοιξαν πηγάδια μα νερό δε βρήκαν. Μόνο ένα πηγάδι που πηγαίνει προς το γεφύρι του Αποστολιά, στο «κακό ρέμα». Από τον Οκτώβριο μέχρι το Μάιο πήγαιναν στο «κακό ρέμα» για νερό και από το Μάιο μέχρι το Σεπτέμβριο πήγαιναν «στου Πετώνα τον πλάτανο».

Το ρέμα «κακό» λεγόταν έτσι, σύμφωνα με τον παππού μου γιατί κάποτε ένας κοιμόταν κοντά στην κοίτη στο ρέμα κι όταν μια φορά έβρεξε πολύ, το ρέμα φούσκωσε και τον έπνιξε.

Στο ρέμα Αποστολιά έχει πνιγεί η σύζυγος του Κομπολού.

Τον υδρολόγο τον πήγα στην πηγή μεταξύ στα Ρουλέικα και του Καλώλα, για να κάνει μια μελέτη με βάση την οποία θα έβγαιναν περίπου 1500-2000 οκάδες νερό. Αν σκεφτεί κανείς ότι στο χωριό χρειάζονταν μία βαρέλα την ημέρα το νερό που θα έβγαζε τώρα η πηγή θα ήταν πάρα πολύ. Έτσι κι έγινε.

Όταν απολύθηκα από φαντάρος μάζεψα τους χωριανούς στο Καλιγωμένο Αλώνι και τους είπα ότι για το έργο αυτό της μελέτης χρειαζόμασταν χαλίκι, άμμο, τσιμέντο. Η εργασία θα ήταν προσωπική απ' όλους. Τότε πετάχτηκε ένας από το χωριό και αμφισβήτησε τις προθέσεις μου να βοηθήσω, λέγοντας πως πήγα για να τα οικονομήσω. Ο Ευθύμιος Καψής, που είχε γλυτώσει την εκτέλεση, μου είπε να φύγω. Πράγματι σε αυτόν οφείλω πολλά. Άγιο το χόμα που τον σκεπάζει.

Το παιδομάζωμα

Οι εξηγήσεις που μου έδωσε ο παππούς μου για το πως γλωτώσανε το παιδομάζωμα, ήταν ότι πήγε και βρήκε αυτούς που κατέγραφαν τα ονόματα των παιδιών, μαζί με άλλους δύο και τους εξήγησαν για το κακό που θα έκαναν.

Τους είπαν ότι τα παιδιά ήταν μικρά και ανάμεσά τους ήταν και κορίτσια (όπως η αδερφή μου η Γιαννούλα), στην ηλικία και των δικών τους κοριτσιών και που φυσικά δεν υπήρχαν στην λίστα τους.

Μόνο έτσι κατάφεραν να τους πείσουν.

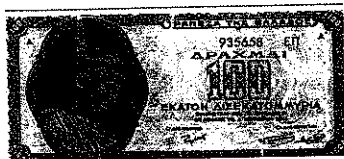
Γενικά στην κατοχή τα πράγματα ήταν πολύ δύσκολα.

Το χωριό υπέφερε.

Έρχονταν άνθρωποι από την Αθήνα και πουλούσαν ότι είχαν για ένα κομμάτι ψωμί ή μία οκά αλεύρι.

Δε θα ξεχάσω όταν ήρθαν στο σπίτι του Σαγιαλέξη ένας άντρας και μια γυναίκα. Εκεί ήταν η θεία μου η Αθηνά και η Ασήμω η μάνα μου και είδαν ότι εκεί είχαν ένα καντάρι που ζύγιζαν τα πράγματα που ήθελαν να αγοράσουν.

Τα ζύγισαν και πλήρωσαν για τέσσερις οκάδες αλεύρι, δώδεκα
αυγά κι ένα κοκόρι εκατό δισεκατομμύρια.

Χαρτονόμισμα της εποχής.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2020

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΚΟΝΤΟΣ

ΕΤΩΝ 91

Παντρεμένος από το 1957 με τη Χρυσή Πετράκη

Έχω τρεις γιους το Γιάννη, τον Κώστα και το Στέλιο

Οι νύφες μου με σειρά: Παρασκευή, Ιορδανία, Αικατερίνη

Επτά εγγόνια (Ευαγγελία, Γιάννης, Θέμης, Χρυσούλα, Θέμης,
Χρυσούλα, Νικόλας)

Δισέγγονα πέντε: (Νικόλας, Θεοδώρα, Κωνσταντίνα
και 2 αγέννητα)